COSTICA

SAU

INTRIGA SI CRIMA

ROMANU SOCIALU

DE

AL. LUPONI

BUCURESCI

2, TIPOGRAFIA PETRESCU-CONDURATU, STRADA GERMANA 2,

1876.

I

LA SIOSEA

Era pre la inceputul prima-verei, când mugurii arborilor desvoltați in destul, incepŭ a incolți și a da locŭ frumóselor floricele, de diferite colori, destinate a forma fructele și frunzele, de unŭ verde deschisŭ, in formă de mici limbi, și care concură in acel ano-timpŭ la impodobirea naturei.

Stratele din diferitele alee ale șoselei eraŭ imbrăcate cu frumóse și încântătóre mantii verdi; păsărelele pline de veselie pentru redeșteptarea naturei, ciripeaŭ și cântaŭ in modul cel mai armoniosŭ; totul in fine părea că re'nviase din cumplita amorțire a ernei.

Pe ici, pe colea se găseaŭ la tulpina arborilor, micele, frumósele și profumatele viorele, care rivalisaŭ cu facia cerului și se sileaŭ sĕ contribueacă

şi ele la strălucirea acelei ḑile, in care incepe drama nóstră.

Sórele răsărise de mult şi in buduarele, inchise cu dese perdelĭ, razele luĭ străbăteaŭ indrăsneţe şi curióse, şi păreaŭ a ḑice frumóselor dame, imbătate de dulceaţa somnuluĭ şi lenevite de moliciunea paturilor lor: „Sculaţĭ, dómnă, părăsiţi-vĕ bu-„duarulŭ şi espuneţĭ sărutărilor desmierdătóre ale „juneĭ adierĭ, frumósă-vĕ facia, pălită de oboselele „nopţilor de plăcere. Eşiţĭ ca sĕ arătaţĭ Bucure-„scilor costumele anuluĭ acesta; eşiţĭ ca sĕ fiţĭ ad-„mirată. La şosea, in aleele inverzite, unŭ june „pândeşte, cu nerăbdare, momentul in care veţĭ „trece repede pe dinaintea luĭ in splendidul dom-„nieĭ-vóstre echipagiŭ, şi in care momentŭ sĕ se „creadă fericit, că a vĕḑut fâlfâind, uă secundă cel „puţinŭ, pana pălărieĭ domnieĭ-vóstre, séŭ sĕ sur-„prindă sub dantela vóaluluĭ domnieĭ-vóstre, „unul din strălucitórele surisurĭ ce aveţĭ.“

Avuţĭ şi sĕrmanĭ, bătrânĭ şi junĭ, toţĭ se bucuraŭ de acest solemnel şi incântătorŭ debut al sesonuluĭ pacificŭ.

In acea ḑi, déră, primă-véra 'şĭ arăta, la şosea frumuseţile eĭ, şi toţĭ Bucurescenïĭ se transporta-

seră acolo ca s'o admire. Prin toţĭ Bucurescenii, voescŭ a ḑice acea parte a populaţieĭ oraşuluĭ, care nu se scólă inainte de 12 óre ḑiua, şi care nu se culcă de cât după doue ore nóptea, populaţiune leneşă, elegantă, aristocratică, care, la orĭ-ce óră şi când vrea, 'şĭ póte realisa fantasiele ce 'ĭ intră in capŭ pe fie-ce moment; fericiţĭ privilegiaţĭ cari găsescŭ roselc cele maĭ profumate, imbobocite sub neaua erneĭ şi cari ar pote cumpĕra chiar sórele, décă el ar fi de vêndutŭ. Pentru acéstă populaţie cu deosebire, sosirea primă-vereĭ este uă serbare, şi in consequenţă ea alérga sĕ se bucure de frumuseţele eĭ la şosea, prin frumósa stradă a Mogoşóeĭ.

Eraŭ treĭ óre post-meridiane. Doue lungĭ şirurĭ de trăsurĭ venea şi mergea, ţiind laturile şoseleĭ, iar bogăţia precum şi strĕlucirea echipagiolor armoriate, eraŭ admirate de pedestri şi deşteptaŭ in aceĭ, cariĭ se preumblaŭ in birjĭ, dorinţa de a le poseda. Aleele eraŭ cuprinse de uă mulţime ce se incrucişa in tóte părţile. Acéstă intinsă perspectivă, vĕḑută de la rondulŭ unde havuzulŭ asvârle uă plóe diamantic, presinta unŭ spectacolŭ de distracţiune şi de mişcare, ce nu se póte descrie.

Intr'uă alee laterală, aceea despre grotă, duoĭ

junĭ, cari umblaŭ pe josŭ, se opriseră pentru a pote observa maĭ bine acest spectacolŭ.

Unul din eĭ, cel maĭ june părea a avea ca 20 de anĭ. El era de uă statură de miḑlocŭ, avea facia brună, ochiĭ marĭ şi negri, adumbriţĭ de nişte genĭ lungĭ şi nisce sprincene dese, late şi arcuite. Fruntea 'ĭ era mare şi boltită; părulŭ negru, puţin buclat şi ridicat in sus. Gura 'ĭ mică şi ornată de nişte musteţĭ abia pronunciate, lăsa a se vedea la fie-ce surisŭ, uă dantură bine aşeḑată şi albă ca fildeşulŭ.

Elŭ părea slabŭ şi bolnavŭ şi se sprijinea de braciulŭ companionuluĭ seŭ. Acesta care era ceva maĭ in vârstă, avea uă statură maĭ inaltă. Facia 'ĭ era tot brună, déră incadrată de nişte favoriţĭ lungĭ. Părul 'ĭ era castaniŭ inchisŭ peptenat cu cărare la o parte; gura 'ĭ era potrivită si intre dinţĭ ţinea uă ţigaretă de chihlimbarŭ, iar la ochĭ avea unŭ lorgnon. El era imbrăcat cu óre-care eleganţă şi punea la fie-ce moment mâna pe pălărie spre a saluta séŭ spre a rĕspunde la salutările ce i se adresaŭ de numerósele cunoşcinţe cu care se intâlnea necontenit.

— Çe felŭ! scumpulŭ meŭ Dimitrie, 'ĭ ḑise

companionuluĭ seŭ, se vede că cunoştĭ pe tótă lumea?

— Acésta 'ĭ una din necesităţile posiţiuneĭ mele, amicul meŭ, respunse junele, luându'şĭ din noŭ pălăria şi inchinându-se pe jumĕtate, inaintea unuĭ personagiŭ decorat cu uă decoraţiune streină, care trecuse pe lângă dênsulŭ.

— Cine 'ĭ acest domnŭ? intrebă junele.

— Acestŭ domnŭ, rĕspunse Dimitrie, este unŭ jurnalistŭ. El sub-scrie revistele politice ce facŭ eŭ şi pentru care 'mĭ plăteşte opt galbenĭ cóla. Mulţămită acestor lucrărĭ, el a dobândit unŭ órecare renume intre ignorenţĭ; şi unŭ articol ce a publicat, nu de mult, asupra imprejurărilor din Germania, 'ĭ a procurat uă decoraţiune de la acéstă Impărăţie. Mania acestuĭ biet omŭ, 'mĭ a adus pĕnĕ acum unŭ profitŭ de vre o 400 galbenĭ, şi iată pentru ce 'ĭ am făcut uă salutare atât de respectuósă. Déră, scumpul meŭ Costică, ḑise Dimitrie, companionuluĭ seŭ, care'lŭ ascultase suriḑênd, cum 'ţĭ maĭ este? Acéstă cursă te a obosit pótе? parĭ că suferĭ? Vreĭ sĕ luămŭ uă birjă?

— Iţĭ mulţămescŭ, respunse Costică; sunt bine; aerul curat 'mĭ dă putere. Acéstă mişcare, acest

sgomot, mě distréză fără voe'mĭ. Bună idee aĭ avut de m'aĭ făcut sě esŭ din casă, unde, fără tine, aşŭ fi murit de urât.

— N'aveam droptate sě'ţĭ spunŭ, că acéstă preumblare 'ţĭ va fi de folos. Trebue sě fiĭ numaĭ prudent şi sě nu te prea obosescĭ astă-ḑĭ, ca sě fiĭ in stare de a eşi şi mâine. De vreĭ sě mě ascultĭ, ar fi bine sě luămŭ uă birjă, sě mergemŭ pěně la Băneasa şi apoĭ sě ne intórcemŭ spre a prânḑi. Affacerile mele 'mĭ permitŭ de a mě absenta serile şi séra de aḑĭ voescŭ s'o petrecŭ cu tine.

— Eştĭ unŭ prea bunŭ amicŭ, respunse Costică, déră privesce colo in acea trăsură, pe acea damă cu pălărie albă; ea a făcut unŭ semnŭ cu mâna, nu cum-va ţi l'a făcut ţie?

— In ce parte? intrebă Dimitrie puindu'şĭ lorgnonul şi privind spre equipagiulŭ arătat de Costică. Bine ḑicĭ, mie mi s'a făcut semnul, vino cu mine, scumpul meŭ .... dorescŭ sě te presintŭ uneia din cele maĭ amabile femeĭ din Bucurescĭ... domnişóreĭ Elisa ..... De nu va fi diséră theatru pot chiar sě'ţĭ promitŭ că vomŭ petrece uă séră fórte încântătóre cu acéstă amabilă persónă, care

ină de spirit, de uă frumuseţe rară şi fórte
ptă.

ică 'lŭ urmă fĕră voe'ĭ.

Permiteţĭ'mĭ, dómnă, ḑise Dimitrie, după ce
se in mâna sea, mâna ce'ĭ intindea frumósa
, permiteţi'mĭ sĕ vĕ presintŭ pe unul din a-
ncĭ, şi fiţĭ atât de bună de a ne da câte unŭ
trăsura d-vóstre, nu putem vorbi astu-felŭ
llocul şoseleĭ. Juna femee, făcu unŭ semnŭ
de incuviinţare şi ambiĭ junĭ se urcară in
, care'şĭ urmă calea.

nişóra Elisa sosea de la Iassy, unde fusese
ă, şi acest angajament expirând, frumósa
se reintorsese de câte-va ḑile in Bucurescĭ.
de mult timpŭ intre dênsa şi Dimitrie uă
ate simpatică, din acele ce adesea se 'ntâl-
a lumea artistică. Dimitrie fusese odinióră
Eliseĭ, pe când şi elŭ era unul din aceĭ junĭ
uescŭ in mansarde şi fac poesiĭ la stele. In
care Dimitrie 'şĭ imprimase primul articol,
case pentru prima óră unŭ rolŭ, şi amên-
naseră cam paralel aceaşĭ cale de inaintare
inŭ câte puţinŭ ajunge la reputaţiune, la
eĭ ajunseră cam in acelaşĭ timpŭ. De aceea

eĭ se vedeaŭ cu plăcere pentru a'şĭ reaminti de trecut, de acel timpŭ in care eraŭ atât de nefericiţĭ, de acea veselă miserie care este prefacia cam a tuturor artiştilor ce umblă sub sórele celebrităţiĭ.

Cu tóte desele lor întâlnirĭ, nicĭ uă dată relaţiunile d'intre jurnalist şi artistă nu trecuseră marginele uneĭ amiciĭ sincere şi devotate şi cari prin urmare resistă la critica preseĭ şi a culiselor.

In timpul conversaţiuneĭ ce se angajase, intre Elisa şi Dimitrie, Costică, temêndu-se de a fi indiscret, intorsese capulŭ intr'uă parte şi privea trăsurile şi cavalcadele ce veneaŭ şi mergeaŭ pe sosea. De uă-dată, in midĭlocul conversaţiuneĭ amiculuĭ sĕŭ cu domnişóra Elisa, Costică audĭ pronunciându-se unŭ nume care 'l scóse din distracţiunea sea, şi de atuncĭ el ascultă cu maĭ multă luare aminte la cele ce se vorbea lângă dênsul.

— Ce fel! dicea domnişóra Elisa, cu un gestŭ de mirare: d. Bogatescu s'a insurat, — la vêrsta luĭ! la şése-decĭ de anĭ! déră ceea ce'mĭ spuĭ este de necredut, scumpul meŭ. Este adevĕrat, audisem despré acésta in Iassy, dér nu puteam da astor vorbe vre unŭ credĕmênt, lucrul mi se părea atât de imposibile.

— Cu tóte acestea, aşa'ĭ; d. Bogatescu s'a insurat sunt acum cincĭ lunĭ . . . . . şi acéstă căsătorie pare că la intinerit cu două-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ . . . . . acum este ca unŭ june; 'şĭ a araujant casa intr'un modŭ splendid, şi a dat in érna asta balurĭ care aŭ concurat in lux şi eleganţă cu acele din cele maĭ marĭ casse;

— Déră femeea luĭ, este ea jună?

— De două-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ, frumósă şi mândră ca uă regină; uă creatură fermecătóre, după cum se ḑice, care in acelaşĭ timpŭ face pe d. Bogatescu fórte fericit şi fórte ne fericit, căcĭ ia s'a priceput a'ĭ inapoia pasiunele juneţeĭ, in tótă frumuseţea lor.

— D. Bogatescu este déră gelos de socia sea, ḑise artista.

— Da, déră n'are dreptate de a fi gelos, sunt sigur de socia luĭ in astă privinţă de aceea şi opiniunea publică este in favórea eĭ. Acéstă femee este, totu-şĭ, unŭ problemŭ intregŭ. Şi pe când ḑicea acestea, Dimitrie, care'şĭ aruncase din intâmplare ochiĭ intr'uă parte, zări unŭ frumos equipagiŭ ce venea din aleul Herăstrăuluĭ: era uă caléşcă mare descoperită şi in care şedeaŭ două dame

una de tot jună încă, cea-l-altă ceva maĭ in vârstă, ele eraŭ insocite de unŭ bătrânŭ care părea plinŭ de potere şi de sănătate.

— Iată scumpa mea, ḑise Dimitrie, Eliseĭ; iată tocmaĭ d-na Bogatescu cu sociulŭ şi nepóta eĭ. Priveşte'ĭ . . . . .

In momentul in care domnişóra Elisa 'şĭ îndrepta privirea spre a esamina pe cele treĭ personagie ce Dimitrie i le arăta, Costică, care pênĕ atuncĭ nu vorbise încă nimicŭ, atinse cu mâna umĕrulŭ luĭ Dimitrie, şi'ĭ dise:

— Amice, permite'mĭ sĕ mĕ desparţŭ de tine. Dómnă, urmă el adresându-se către artistă, care păru fórte mirată când vĕḑu facia schimbată a luĭ Costică, — Dómnă, fiţĭ atât de bună şi ordonaţĭ se stea trăsura.

— Eştĭ bolnavŭ? intrebă Dimitrie.

— Doriţĭ sĕ vĕ conducemŭ acasă? ḑise Elisa.

— Vĕ mulţămescŭ dómnă, iţĭ mulţămescŭ, amice, urmă Costică cu uă nerăbdare marginită de politeţă. N'am nimicŭ, absolutŭ. Trebue neapărat sĕ mĕ daŭ josŭ; vĕḑuiŭ colo in mulţime, pe cine-va pe care 'lŭ caut de maĭ mult timpŭ, şi pe care am mare interesŭ de a'lŭ intâlni; aşŭ dori sĕ profit de acéstă ocasiune,

Si trăsura oprindu-se, Costică se coborâ, făcênd uă salutare grăbită domnişórei Elisa, şi strângênd mâna luĭ Dimitrie care nu putu obţine de la amiculŭ seŭ nicĭ uă esplicaţiune.

— Déră ce are amiculŭ D-iéle? ḑise artista vĕḑênd pe Costică care alerga in fuga mare spre barieră.

— Nu sciu ḑeŭ, rĕspunse Dimitrie; totu-şĭ acésta nu mĕ suprinde. El este unŭ june fórte curios. Imĭ pare ênsĕ reŭ că nu l'am acompaniat. S'a sculat dupĕ bólă şi este încă prea slabŭ. De l'aşŭ putea ajunge, aşŭ alerga dupĕ dênsulŭ.

— Este prea tărḑiŭ, rĕspunse Elisa. Nicĭ nu se maĭ zăreşte. Ciudat lucru. Dorinţa de a se despărţi de noĭ, 'ĭ a venit tocmaĭ in momentul când am trecut pe dinaintea calesceĭ d-luĭ Bogatescu. Mi se pare că chiar l'am vĕḑut că a schimbat uă privire cu acestŭ domnŭ şi nu sciŭ pentru ce credŭ că tocmaĭ dupĕ trăsura luĭ alerga.

— Curată illusiune, rĕspunse Dimitrie; el nu cunósce nicĭ pe d. Bogăţescu nicĭ pe cine-va din familia sea; Costică este unŭ june care n'a fostŭ nicĭ uă-dată in adunărĭ şi chiar nu le póte suferi. Nu sciŭ pentru ce, căcĭ el este fórte discret in confidenţele sélle.

— De unde 'lŭ cunoscĭ, şi de când sunteţĭ amicĭ? intreabă artista, a căreia curiositate fusese excitată de Costică. Nu v'am vĕḑut nicĭ uă-dată impreună, inainte de plecarea mea la Iassy.

— In adevĕrŭ, pe atuncĭ nu ne cunóscemŭ şi amicia nóstră datóză de când aĭ plecat in Moldova, Am contractat chiar astă amicie, in niste circumstanţe destul de curióse.

— Istoriseşte'mĭ acésta.

— Inchipueşte'ţĭ că acum aprópe şése lunĭ, eram scriitor la unŭ deputat care locuia atuncĭ uă casă de pe aleiul principalŭ al şoseleĭ. Intr'uă ḑi, dupĕ ce petrecusem nóptea spre a'ĭ prepara unŭ discurs ce trebuia sĕ pronuncie a doua ḑi, avĕnd affacerĭ in Capitală, plecasemŭ desŭ de diminecaţă pe aleiulŭ pietonilor şi pe lângă bufet mi se părea că zărescŭ in dosul frunzelor tufişelor uă formă humană; şi pe când inaintam cu grăbire, fórte curios ca sĕ aflu ce căuta unŭ omŭ fără haină la cincĭ óre diminecaţa in dosul acelor tufişurĭ; vĕḑuiŭ din fericire la timpŭ, că acel necunoscut venise sĕ profite de umbra lor şi de primele lucirĭ ale auroreĭ, ca sĕ'şĭ curme ḑilele.

Cu tótă starea deplorabilă a veşmintelor séle,

věḑuiŭ la moment că aveam a face cu unŭ june de familie Acea inteligintă figură, acea junețe care venea otărâtă sĕ ḑică adio părțiĭ de fericire ce Provedința 'ĭ-o refusase, mĕ mișcară fórte mult. De aceea și eŭ, in momentul in care junele 'șĭ termină pregătirile funebre, murmurând câte-va cuvinte in care repeta adesea unŭ nume de femee, eșiĭ de după tufișulŭ unde stam ascuns spre a'lŭ observa, mĕ repeḑiĭ asupră'ĭ și'ĭ smulseiŭ din mânĭ arma ucigătóre pe care, spre maĭ multă siguranță, o descărcaiŭ in aerŭ.

Necunoscutul, séŭ Costică, căcĭ era el, rĕmase nemișcat de mirare și mĕ privi cu ochiĭ sĕĭ ceĭ marĭ, obosițĭ și plinĭ de lacrimĭ.

— Fie, ḑise el, vorbind in sine, — voiŭ face acésta altă dată.

— Ah! domnule, 'ĭ ḑiseiŭ, n'am onórea de a fi cunoscut de domnia-vóstră, déră m'așŭ simți fórte fericit, de așŭ putea gasi câte-va cuvinte, care sĕ vĕ facă a mĕ asculta și a'mĭ dărui increderea d-v. Inainte de tóte ênsĕ, vĕ rogŭ sĕ'mĭ jurațĭ că vețĭ renuncia la sinistrul d-vóstre project.

— M'ațĭ impedicat de a'l essecuta aḑĭ, 'mĭ rĕspunse el, și cu tóte acestea, cine stie . . . . . décă

așŭ fi avut curagiul de a esecuta acestŭ faptŭ care ar fi asigurat liniștea mea? Căcĭ sunt acum opt ḑile. . . și Costică 'șĭ termină ideea in gândŭ. Inţeleseiŭ din cuvintele ce'ĭ scăpaseră că el incercase de maĭ multe orĭ a muri, și că curagiulă 'ĭ lipsise. Puţin câte puţin însă, Costică se liniști, și ca aceĭ copiĭ care aŭ rîsulŭ alăturĭ cu plânsul, 'mĭ vorbi in curênd intr'unŭ limbagiŭ, care, dupĕ cum era lesne de înţelesŭ, isvora dintr'uă nouă speranţă care născu in elŭ de uă-dată, dupĕ marea luĭ crisă de desperare.

— Trebuie sĕ mĕ găsiţĭ ridiculŭ, domnule, 'mi ḑise el, arătându'mĭ pistolul descărcat și asvârlit pe pămênt. Mi-ar fi fostŭ lesne de a essecuta otărârea mea, și m'am lăsat a fi desarmat cu ușurinţă . . . . In adevĕrŭ. s'ar putea crede că vĕ așteptam. . . . și decă aţĭ sci cât sunt de neforicit, cât suferŭ de mult, și insoci aceste cuvinte cu unŭ gest desperat.

Inţeleseiŭ că Costică era aprópe a'mĭ face uă confidenţă, și că 'mĭ-ar fi lesne a dobândi secretul acesteĭ desperărĭ intrebuinţând miḑloculŭ diplomaticŭ al consolaţiunilor, care reușeșce tot-d'a-una pe lângă aceĭ ce suferŭ in adevĕrŭ. Isbutiĭ a'lŭ de-

cide se reintre cu mine in Capitalăşi cu marĭ anevoinţĭ consimţi.

După uă oră ajunserăm la dênsul acasă, căcĭ refusase de a merge la mine. Lăsaiŭ pe altă ḑi affacerea ce aveam de terminat, şi, impinsŭ de curiositate, precum şi de simpatia născêndă ce simţeam pentru dênsul, consimţiĭ sĕ'lŭ acompaniezŭ la domiciliul seŭ. Ah! scumpa mea, 'ţĭ aducĭ aminte de camerile nóstre din trecutŭ, care ni se păreaŭ atât de sus, intunecóse şi góle? . . . eĭ bine! ele eraŭ nişce micĭ palaturĭ in comparaţie cu spăĭmântătórea mansardă in care locuia sĕrmanul june. Nicĭ uă-dată miseria nu mi se arătase sub unŭ aspect maĭ de plânsŭ, şi ânima mi se sfâşiă, când 'mĭ deschise uşea.

Uĭtând că avea unŭ streinŭ cu dênsulŭ, când reintră in acea mansardă, ce părăsise cu intenţiunea de a n'o maĭ revedea, Costică fu coprinsŭ de uă emoţiune violentă. El resimţea acea beţie singulară, ce nu se póte descri, ce cine-va simte când scapă de unŭ pericolŭ căutat cu tot dinadinsul. Fără'mĭ vorbi, el alergă sĕ deschidă unŭ dulăpiorŭ din care scóse unŭ obiectŭ ce nu putuĭ distinge şi pe care'lŭ sărută de maĭ multe orĭ, riḑênd şi plângênd in acelaşŭ

timpŭ. După ce se maĭ liniştì, elŭ se aşeḑă pe marginea patuluĭ sĕŭ, compusŭ din scândurĭ şi unŭ mindirŭ de pae, şi'mĭ oferi unicul scaunŭ ce poseda.

— Ce'mĭ trebue maĭ mult? 'mĭ ḑise el cu unŭ suris trist, sunt neconteuit singurŭ.

Apoĭ incepu a'mĭ nara pre larg istoria sa, oprindu-se asupra detaliurilor, care'ĭ reamintéaŭ suvenire plăcute şi fericite. Acéstă istorie, formată din împrejurările cele maĭ frumóse déră şi cele maĭ durerόse ale vieţeĭ, ale amoruluĭ şi ale poesieĭ, era ce-va fórte simplu şi fórte ordinarŭ. Cât despre miserabila'ĭ posiţiune, el refusă de a se esplica asupra acestuĭ subiect; ênsĕ, in miḑlocul narăriĭ sélle din cuvintele ce'ĭ aŭ scăpat, inţelesеiŭ că acea miserie nu era absolută şi că potea, orĭ-când ar voi, sĕ scape de dênsa, se inţelege cu preciul unuĭ sacrificiŭ de amorŭ propriŭ, pentru care mândria sea nu voia a se decide.

Pentru a pote dobândi şi maĭ mult confienţa luĭ, linguşiĭ vanitatea luĭ de poet, rugându'lŭ sĕ'mĭ citéscă versurile ce făcuse. El se cam împotrivi puţinŭ, déră in fine consimţi a mi le arăta. Cea maĭ mare parte din ele eraŭ fórte rele. Déră apreciind cât era de adânc şi de sincerŭ sentimentul care le inspirase, 'ĭ făcuĭ complimente care'lŭ făcură sĕ suridă puţinŭ,

maĭ ales când 'mĭ află numele, pe care'lŭ vĕḑuse, se vede, de maĭ multe orĭ in josul câtor-va articole de critică, in care atacam tocmaĭ felul de poesiĭ, care era şi al seŭ....... In fine după ce'ĭ am făcut óre-care morală, mĕ despărţiĭ de dênsul, promiţându'ĭ că voiŭ reveni sĕ'l vĕḑŭ, cea ce şi făcuĭ chiar in aceea-şĭ séră. De atuncĭ ne vedemŭ in tóte ḑilele. Am isbutit a invinge susceptibilităţile séle de amorŭ propriŭ, şi a'lŭ face sĕ priméscă indatoririle mele. Nu de mult timpŭ a fostŭ greŭ bolnavŭ, in urma uneĭ crise marĭ, morale, a căreia origină n'am putut'o afla penĕ acum; déră mulţămită ingrijirilor ce'ĭ s'aŭ dat, el a scăpat de mórte; astă-ḑĭ a eşit din casă pentru prima óră şi sunt fórte ingrijatŭ pentru dênsul, căcĭ n'are potere. In fine sperŭ că nu-se va intâmpla ceva.

In momentul in care Dimitrie, pronuncià aceste cuvinte, se auḑi unŭ sgomot mare; şi acesta uitându-se, plecat afara din trăsură, care se re'ntorcea spre barieră, veḑu in miḑlocul uneĭ mulţimĭ corpulŭ unuĭ omŭ căḑut pe pământ.

„Ah! Dumneḑeulŭ meŭ! ḑise Dimitrie, priveşce Eliso!“

Eĭ recunoscură pe Costică.

II

MANSARDA

Dimitrie şi companiona sea se coborâră cu grăbire din trăsură, şi se apropiară de mulţimea in midĭlocul cărcia Costică era leşinat. Vedênd că amicul luĭ nu era in stare de a'ĭ respunde, Dimitrie intrebă câte-va persóne ce eraŭ acolo:

— E óre rănit?

— Nu, i se respunse; nu este de cât leşinat.

— Déră ce i s'a întâmplat?

— Nu scimŭ; el a ţipat întindêndŭ braciele, şi a cădut!

— De mult timpŭ? intrebă domnişóra Elisa.

— Chiar acum.

— Nu 'ĭ nimicŭ dise Dimitrie puţin liniştitŭ, este numaĭ uă slăbiciune, lesne de inţelesŭ in starea ın care se găsesce; şi adjutat de alte două persóne

el urcă pe Costică, care nu se deşteptase, in trăsura artisteĭ, ce ea 'ĭ pusese la disposiţiune.

Treĭ quarturĭ de óră după accea, eĭ sosiră câte treĭ la locuinţa ce Costică ocupa in strada S...... Junele fu aşeḑat pe patul luĭ, şi, fiind că Dimitrie era ingrijat, căcĭ Costică nu se maĭ deştepta, el trimise pe unŭ servitorŭ sĕ aducă unŭ medicŭ. Elisa care şeḑea pe scaunŭ, rĕmăsese nemişcată şi 'şĭ preumbla ochiĭ prin cameră. Ea era mică, maĭ mult lungă de cât largă, ca nă sală. Ea era luminată de nă feréstră mică la care nu putea cine-va ajunge de cât suindu-se pe unŭ scaunŭ. Atuncĭ se putea vedea, prin acea ferestră, in parte admirabilă panoramă a Bucurescilor. Zidurile camereĭ eraŭ umede şi umeḑeala curgea ca nisce lacrimĭ marĭ galbene, întocmaĭ ca nişte bóbe de chihlimbar scăpate dintr'un şirŭ, a căruĭ firŭ ce le ţinea se ruppsese. Mobilele presintaŭ miseria cea maĭ cumplită. Patul pe care Costică era încă întinsŭ! nemişcatŭ, cu ochiĭ deschişĭ, era, cum am ḑisŭ de scândurĭ şi cu unŭ mindirŭ de pae, cearşafulŭ era de pânză gróse ordinară, aspră şi cenuşie, ce se 'ntrebuinţează in casele săracilor, ruptă in bucăţĭ, se vede că din causa insomnielor produse de frigurile şi de

furia luĭ Costică, in momentele de delirŭ. Soba era acoperită de sticle şi sticluţe in care fuseseră medicamentele ce intrebuinţase junele in ultima luĭ bólă. De asupra patuluĭ era uă oglindă mică, a căreia cadru era mucigăit. Tóte cele-l-alte mobile, care se mărgineaŭ intr'uă masă de scrisŭ, unŭ scrinŭ, unŭ fotoliŭ şi done séŭ treĭ scaune fără perne, ce Costică cumpĕrase in urma cunoşcinţeĭ séle cu Dimitrie, eraŭ tóte fórte rĕŭ conservate; totul in fine presinta unŭ aspectŭ care inspira compasiune orĭ-cuĭ, pentru neferícitul şi junele lor posesore.

Esaminând in detaliŭ acéstă tristă şi grósnică locuinţă, inima artisteĭ se umplu de amărăciune şi de milă. Acéstă flóre care imbobocesce atât de curênd in ânima femeilor, imbobocise şi intr'a eĭ.

— Dumnedeulŭ meŭ! dise ea luĭ Dimitrie, care tăcuse ca şi dênsa, cum póte cine-va trăi intr'uă asemenea locuinţă?...... E ceva grósnicŭ!. ... Déră d-ta care eşcĭ amiculŭ luĭ, Dimitrie, adăogă Elisa, ar trebui sĕ sileşţĭ pe acestŭ june ca sĕ părăséscă astă afurisită inchisóre; ar trebui sĕ'lŭ ajuţĭ la acésta, o poţĭ face.

— Scumpa mea, ţi am spusŭ că am intêmpinaţ

cele maĭ marĭ obstacole pênĕ l'am putut face sĕ priméscă indatoririle mele in timpulŭ ultimeĭ séle bóle. Nu cunoscĭ amorul propriŭ al acestuĭ june, şi, sĕ credĭ, că 'ĭ uă minune că l'am putut invinge. Greŭ bolnav, precum era, 'mĭ a trebuit sĕ intrebuinţezŭ thesaure de diplomaţie ca sĕ'lŭ facŭ a consimţi sĕ priméscă adjutórele ce, starea in care se găsea, reclama de urgenţă. Iĭ am propus de miĭ de orĭ sĕ părăséscă acéstă spăĭmântătóre şi periculósă locuinţă, care este atât de négră, in cât chiar sórele refusă d'a o visita. N'am putut nicĭ uă dată invinge obstinaţiunea luĭ Costică in astă privinţă. Elŭ voesce cu orĭ-ce preciŭ, sĕ şadă aci; acéstă cameră, dice elŭ, 'ĭ reamintesce suvenire in midĭloculŭ cărora voeşce a trăi.

— Déră in fine, dise Elisa, care'ĭ sunt resursele? are óre midĭlóce de existenţă?

— Nu avea nicĭ unul când l'am cunoscut, şi trăia pe atuncĭ, deŭ nu sciŭ cum. De când am devenit amicĭ, 'ĭ am procurat câte-va micĭ lucrărĭ; şi afară de acésta, punga mea era tot-d'a-una deschisă pentru elŭ.

In acelŭ moment portarul casseĭ intră acompaniat de unŭ medicŭ; era acela care nu de mult curarise pe Costică.

— Eĭ bine! intrebă el pe Dimitrie, pe care'lŭ cunoşcea, ce s'a maĭ intêmplat? Bolnavulŭ nostru a făcut se vede, de sigur, vre nă imprudenţă?

Dimitrie esplică in doue cuvinte cele ce se 'ntêmplaseră: eşirea luĭ Costică din casă, maniera bruscă cu care se despărţise de dênsulŭ spre a alerga, după cine-va, şi cum după nă jumĕtate de oră in urmă, 'lŭ găsiseră leşinat aprópe de barieră.

— Nu scii nimicŭ maĭ mult? dise medicul, care observa pulsulŭ bolnavuluĭ.

— N'am putut afla nimic maĭ mult, rĕspunse junele. Credŭ numaĭ că aci e ceva maĭ mult de cât effectul uneĭ simple slăbiciunĭ. Costică era plinŭ de potere când ne a părăsit; leşinulŭ luĭ are de sigurŭ nă altă causă de cât obosela. El trebue sĕ resulte dintr'nă mare comoţiune morală; nu cunoscŭ ênsĕ origina eĭ, căcĭ n'amŭ putut, dómna şi eŭ, sĕ'ĭ scótemŭ macar unŭ singur cuvêntŭ din gură in timpul drumuluĭ de la şosea pênĕ'aci, şi de când am intrat in cameră, el n'a schimbat positiunea in care'lŭ vedeţĭ.

— Este nă crisă nervósă, dise medicul. Déră, după cum am observat de când 'lŭ curasisescŭ, acest june are nă organisaţiune fórte curiósă. El are

crise mute, surde, interne, care nu se traducŭ ca, de obiceiŭ, prin ţipete şi convulsiunĭ. Ast-felŭ, in acest moment, privitĭ'lŭ, sub acéstă linişte aparinte, trebuie sĕ fie vre uă durere fórte cumplită...... l'am observat pênĕ acum de maĭ multe orĭ in acéstă stare.

— Este óre in pericolŭ? intrebară de uă dată Dimitrie şi Elisa.

— Nu tocmaĭ, rĕspunse medicul, care se pusese la uă masă şi scria reţeta. De obiceiŭ asemenea crise ţin uă óră cel mult, şi se terminŭ printr'unŭ somnŭ lungŭ. Ar trebui sĕ'l faceţĭ sĕ ia acéstă băutură. Ar fi asemenea prudent ca cine-va sĕ stea lăngă dênsul. Voiŭ reveni disóră, in orĭ-ce casŭ.

Dimitrie trimise pe portarŭ sĕ aducă bĕutura prescrisă de medicŭ. Portarul sĕ 'ntórse dupĕ puţine momente; el era acompaniat de unŭ lacheŭ in livre, căruia 'ĭ ḑise intrând.

— D. Costică şéde aci. déră e bolnavŭ şi nu va potea sĕ'ţĭ rĕspundă.

— Ce voescĭ? ḑise Dimitrie lacheuluĭ, pe când domnişóra Elisa 'lŭ examina cu atenţiune.

— M'a trimisŭ stăpânul meŭ sĕ certezŭ ce maĭ face d. Costică.

— Stăpânul teŭ........ cine 'ĭ stăpânul teŭ?

Lacheulŭ se gândi unŭ moment ş'apoĭ rĕspunse:

— Stăpânul meŭ, scie cele ce s'a întâmplat aḑĭ d-luĭ Costică, şi 'mĭ a ordonat sĕ viuŭ spre a cerceta ce maĭ face, iată tot.

— Déră spune cine este stăpânul teŭ? intrebă din noŭ Dimitrie.

— D. Costică 'lŭ cunósce prea bine, rĕspunse lacheulŭ; stăpânulŭ meŭ e unul din amiciĭ d-luĭ Costică.

Vĕḑênd că lacheul cu livreaoa voia sĕ fie discret, cu orĭ-ce preciŭ, Dimitrie 'ĭ rĕspunse:

— Veĭ spune stăpânuluĭ teŭ că întâmplarea d-luĭ Costică n'a avut resultate grave, şi că mâine, negreşitŭ, va fi in stare sĕ mérgă ca sĕ'ĭ mulţăméscă de interesul ce a bine voit a arăta pentru dânsulŭ...... Ar trebui sĕ'mĭ spuĭ ênsĕ cine te a trimisŭ, ca sĕ pot inşciinţa pe d. Costică.

— Este de prisos, ḑise lacheulŭ; stăpânulŭ meŭ voia numaĭ sĕ scie ce face d. Costică, şi nu doresce ca acesta sĕ afle că a trimisŭ la dânsul. Lacheul eşi apoiŭ cu gravitate.

— Omul acesta este unŭ sfinx in livre, ḑise Dimitrie!

— Nu, rĕspunse Elisa; 'lŭ cunoscŭ, şi sciŭ cine l'a trimisŭ. Acest omŭ este primul lacheŭ al d-luĭ Bogatescu.

— Eşcĭ sigură, intrebă Dimitrie, că acest omŭ este de la d. Bogatescu.

— L'am vĕḑut adesea, odinióră, când acompania pe stăpânulŭ seŭ la theatru: trebuie chiar sĕ mĕ fi recunoscut.

— Care sĕ fie causa că d. Bogatescu se interesează atât de mult de Costică, şi pentru ce voesce a ascunde că sĕ interesează de dênsul?

— Suntemŭ pe urma misteruluĭ, ḑise Elisa. Déră ascultă, ḑise ea, bĕutura ordonată de medicŭ incepe a lucra asupra bolnavuluĭ nostru; Costică s'a mişcatŭ; elŭ deschide ochiĭ.

— Vorbesce, ḑise Dimitrie, apropiindu-se de patŭ şi ajutându'ĭ sĕ se scóle.

— Costică, deschise in adevĕrŭ ochiĭ, membrele sóle inţepenite se destinseră puţinŭ câte puţinŭ; déră unŭ fiorŭ generale urmă nesimţireĭ din care eşea. El privi pe Dimitrie şi pe Elisa, fĕră a'ĭ cunósce. Apoiŭ, dupĕ ce ridică capulŭ şi 'şĭ intinse gâtulŭ ca unŭ omŭ ce ascultă nisce sunete depărtate, el 'şĭ luă capulŭ intre mâinĭ cu unŭ gestŭ de

desperare; ochiĭ i se aprinseră şi aruncaŭ in pregiurulŭ lorŭ flacărĭ ardĕtóre; apoiŭ, ca cum arŭ da inapoiŭ in facia uneĭ aparițiunĭ, se ascunse sub plapomă, şi scóse douĕ saŭ treĭ suspine grele care inăbuşiră şi făcură ne 'nţelese cuvintele ce pronunciase.

— Trebue sĕ trimetemŭ ca sĕ se recheme medicului, dise Elisa; starea luĭ pare fórte gravă; sunt acum convinsă că s'a petrecutŭ ceva estra-ordinar in timpulŭ de cândŭ s'a despărţitŭ de noĭ.

Dimitrie incepu şi elŭ a fi ingrijatŭ ca artista; pe jumĕtate plecatŭ pe patulŭ bolnavuluĭ, el păndea momentulŭ in care acesta se va descepta din leşinulŭ seŭ şi va scăpa vre unŭ cuvêntŭ care se pótĕ da pe facia causa misteriósă a criseĭ in prada căreia el era de douĕ ore.

Uă nouă linguriţă din bĕutură, pe care Elisa o turnă cu sila intre busele strânse ale bolnavuluĭ, aduse puţină linisce situaţiuneĭ luĭ Costică; el ridică ochiĭ asupra frumóseĭ séle păditóre, şi un surisŭ vagŭ se preumblă pe busele luĭ. Apoiŭ de uă dată, espresiunea feceĭ séle, se schimbă din noŭ cu totulŭ; el strânse cu putere mânele artisteĭ, şi dise:

— Tu!... Cum!.... Tu aci!.... In fine fusesemŭ inşelat, Heleno!.... nu m'aĭ uitatŭ. Ţi aĭ adus aminte, şi escĭ lângă mine, aci in braciele mele adăogă el cuprindêndŭ şi strângêndŭ cu putere talia Elisoĭ, care, cu unŭ semnŭ, chemase pe Dimitrie lângă dênsa, spre a o adjuta a potoli delirulŭ junelui.

Cu uă voce, tot plină de emoţiune, déră maĭ puţinŭ convulsivŭ, şi a căreia cuvinte eraŭ pline de note desmierdătóre, Costică urmă:

— Oh! Heleno!.-. sărmana mea amică!... Aĭ venitŭ la timpŭ...... Maĭ târḑiŭ nu mĕ maĭ vedéĭ, şi aşĭ fi muritŭ fĕră sĕ te vĕḑŭ..... In zadarŭ; in zadarŭ fericirea nóstră nu se va realisa nicĭ uă dată..... Da, urmă el maĭ incetişorŭ, şi ca cum ar respunde fiinţeĭ imaginare căreia credé că vorbeşte, da, sciŭ că mĕ iubeştĭ totŭ atâtŭ de multŭ pe câtŭ te iubescŭ şi eŭ; aĭ voi sĕ te luptĭ, precum am voitŭ a mĕ lupta şi eŭ; déră am fostŭ invinsŭ in acéstă luptă, şi veĭ fi şi tu invinsă ca mine..... acea femee a juratŭ nenorocirea nóstră, ea se va inplini.... Ea se va inplini, urmă Costică cu uă voce maĭ tare, totŭ ca cum ar rĕspunde la nişte intrebărĭ. Cunoscŭ pe

acea femee, 'ţî dicĕ; ea 'şî va ajunge scopulŭ, şi va intrebuinţa orî ce midlóce spre a'lŭ adjunge... Interesulŭ eî cere ca sĕ fimŭ separaţî . . . . . Ah! din prima di, prevĕdusemŭ totŭ . . . . . Influinţa ce are asupra aceluia de la care depinde sórta mea nu se póte dărâma, şi nimicŭ nu se va putea opune eî. Eî m'aŭ condamnatŭ, Heleno . . . Agonia mea, a fost lungă şi durerósă . . . . . déră suntŭ la capĕtulŭ suferinţelorŭ mele . . . . Vederea ta va da potere curagiuluî meŭ . . . . . . Ah! Heleno, bine aî făcut c'aî venit . . . . . Vedî sunt cu minte . . . veî spune, acelora cari m'aŭ persecutat, că am murit fără ură . . . . fără mânie . . . . . Cu tóte aceste sunt june . . . . şi este rĕu şi crudŭ, sĕ morŭ atât de curând . . . . când sórele anuluî meŭ alŭ douĕ-decelea este âncă la mediulŭ dileî . . . . Maî bine făceam de terminamŭ maî de grab, in locŭ de a'mî prelungi aceste torture . . . . Sĕ'ţî inapoescŭ Heleno, tot ce amŭ de la tine . . . . tóte acele incântătóre suvenire ce 'mî aî datŭ in dilele aceleî trecute fericirî, care trebue se incetezе . . . - Scrisorile téle maî alesŭ, ia-le inapoiŭ . . . . . . De s'ar găsi aci, dupĕ mórte'mî, inamica mea ar potea face din ele arme in contra'ţî.

Şi Costică scóse de sub pernă uă mică cutie de aninŭ pe care o dete Elisei, care consimţi a o primi, după unŭ semnŭ ce 'ĭ făcuse Dimitrie.

— Trebue neapĕrat se rechiămămŭ mediculŭ, ḑise Elisa; delirulŭ luĭ urméză, pulsulŭ 'ĭ este aprins, el are ferbinţela frigurilorŭ.

— Mĕ ducŭ sĕ chiemŭ pe portarŭ, ḑise Dimitrie. Eşind din cameră el intâlni pe portar care urca scările cu uă jună fată, ce părea a fi prada uneĭ emoţiunĭ violinte.

— Domnule, ḑise portarulŭ luĭ Dimitrie, iată uă domnişóră, care doresce sĕ vadă pe d-nulŭ Costică .... Iĭ am spus că nu'ĭ va potea vorbi in acest moment, domnia-eĭ a voit ênsĕ sĕ se urce in camera luĭ; fiind că sunteţĭ amiculŭ d-luĭ Costică veţĭ sci maĭ bine de cât mine, ce va fi de făcut.

— Bine, prietene, ḑise Dimitrie, alérgă la medicŭ şi vino negreşit, şi indată cu dênsulŭ. Costică este maĭ rĕŭ.

— Ah ! ḑise juna fată, repeḑindu-se in cameră n'am fost inşelată, el este in pericolŭ. Unde 'ĭ? Unde'ĭ? strigă ea dându pe Dimitrie la uă parte. Dóră, la prima aruncătură de ochĭ prin cameră, ea vĕḑu pe Costică cu capulŭ plecatŭ pe sinulŭ Eliseĭ

şi pe acésta ţiindŭ ăncă in mânĭ cutióra do anin. Ridicând ochiĭ, Costică intâlni pe aceĭ aĭ juneĭ fete. Unŭ ţipĕt tare de mirare 'ĭ scăpă din gură; el respinse cu violenţă pe Elisa, şi 'şĭ intinse braciele spre necunoscută strigândŭ: Heleno! Heleno!

III

CONVORBREA

Pentru inţelegerea acesteĭ istorióre, vom conduce pe lectoriĭ nostri la locuinţa D-luĭ Bogatescu, in care, in acea séră, era adunare. Eraŭ nouě ore şi jumětate, şi unŭ lungŭ şirŭ de trăsurĭ, care staţionaŭ in facia caseĭ, indicaŭ că o mulţime considerabilă de lume trebuia sě fie in salónele sóle. Acéstă serbare, care în adevěr, era ultima a sesonuluĭ, atrăsese fără înduoială pe toţĭ amiciĭ caseĭ, şi persónele, care nu o frequentaŭ regulat, veniseră pentru a se arăta, fie numaĭ uă oră, şi spre a saluta pe d. Bogatescu şi socia luĭ, cariĭ otărâseră, ca, indată dupě inchiderea salonuluĭ, sě părăséscă Bucurescíĭ, pentru a merge la uă moşie ce aveaŭ in judeciulŭ Muscelŭ. Acéstă plecare trebuia sě aibă locŭ dupě căsătoria domnişórei Helena Averescu, cu D. Mihail

Sărăcescu, fanfaronulŭ cel maĭ bine gautat din Capitală. Domnişóra Averescu, fiica unuĭ general cu acest nume, mort de maĭ mult timpŭ rĕmŏsese orfană fórte de timpuriŭ, şi D. Bogatescu, amicŭ vechiŭ alŭ defunctuluĭ general Averescu, fusese numit tutorele juneĭ fete, pe care o lăsese intr'unŭ pensionŭ pĕnă la epocha in care căsătoria eĭ, 'ĭ permise de a o relua acasă. Helena Averescu avea şése spre-ḑece anĭ şi de dênsa maĭ alesŭ, pentru a o defini, cu un cuvêntŭ, ş'ar fi pututŭ ḑice, ca poetulŭ latin: *Mens blanda in corpore blando*. Acésta nu vĕtăma intru nimicŭ posiţiuneĭ ce ea avea in lume; fica generaluluĭ Averescu se considera totuşĭ uă moscenitóre, a căreia zestre era destulŭ de considerabilă pentru a'ĭ atrage uă sumă de adoratorĭ.

La primulŭ eĭ pasŭ in lumea oficială, iubită ca uă fiică de bĕtrênulŭ D. Bogatescu, Helena, in timpulŭ primelorŭ ḑile ale şederiĭ séle in casa luĭ, fusese tot d'auna tratată fórte rece de socia tutoreluĭ eĭ, care, in cele maĭ micĭ detaliurĭ ale vieţeĭ private, părea că avea de datorie sĕ'ĭ arate antipatia eĭ, şi era unŭ ce teribilŭ antipatia dómneĭ Bogatescu. Urmarea acesteĭ istoriĭ va arĕta, in tótă goliciunea luĭ, caracterulŭ acesteĭ femeĭ, una din a-

cele creaturī fatale, venite pe lume pentru a sfă-ıăma destinele acelora care le incungiură, şi a căror mână nu se póte atinge vre uă dată, fără ca sĕ nu rănească inima. Cu tóte acestea, dupĕ uă luuă, manierile D-neī Bogatescu se schimbară cu desă-vârşire in modul de a trăi cu juna orfană, care o-pusese tot d'auna uă blândeţe angelică asprimelor de tot felulŭ cu care o trata socia tutorelui eī.

Acéstă metamorfosă, care, nu se indeplinise de cât dupĕ ce trecuse prin tóte nuanţele necesariī uneī transiţiune care trebuia sĕ facă a se crede la sinceritatea acesteī pocăinţī, puse tosuşī in mirare pe Helena; ea nu intârḑie ânsă a ghici adevĕra-tulŭ eī motivŭ, şi ḑiua in care făcu astă desco-perire, fu ḑiua in care ea observă că d. Mihailŭ Sărăcescu, rudă cu d-na Bogatescu, şi care de-venise unŭ intimŭ alŭ caseī, de la căsătoria tu-torelui eī, o incungiura de tot felulŭ de ingrijirī. Helena pentru motive, ce se vor cunósce in curênd nu făcu nicī uă atenţiune îngrijirilorŭ cărora era objectulŭ din partea juneluī Sărăcescu, şi acéstă răcélă şi neconsiderare îndoiră afecţiunea şi des-mierdările materne déra ipocrite ale dómneī Boga-tescu, a căreia scopŭ era de a forma uă căsătorie

intre ambiĭ junĭ. De aceea'şĭ, ea procura protegiatului eĭ tóte medĭile posibile pentru a adjunge la conquista epitropisiteĭ socĭuluĭ eĭ; drept vorbind ca comerciŭ, era aci uă speculaţie esceliute pentru d. Sărăcescu, căruia in curênd, nu era să'ĭ rĕmâe drept avere de cât numaĭ fanfaronada luĭ unică in felul eĭ. Era dér, de sigur, uă inţelegerea intre d-na Bogatescu şi junele Sărăcescu a căruia ingrijirĭ şi indatoririĭ deveneaŭ din ḑi in ḑi maĭ semnificative in ochiĭ Heleneĭ, de şi dênsa nu lua nimic in considerare. Cu tóte acestea óre-care sgomote ce circulaŭ intr'unŭ mod vagŭ impregiurulŭ eĭ, câte-va cuvinte indiscrete ce'ĭ spuseră femeĭ şi fete june cu care avea cunoscinţă, şi maĭ multŭ incă atitudinea şi aparinţele de fidanţatŭ priimitŭ, ce'şĭ lua d. Sărăcescu, cu unŭ mare aerŭ plin de sinceritate, luminară pe Helena care tot d'a una resimţise uă aversiune instinctivă pentru acestŭ june şi supĕrătorŭ personagiŭ, şi intr'uă ḑi ea însciinţă pe tutorele eĭ despre cele ce se petreceaŭ. D. Bogatescu reasigură pe juna copilă, încredinţând'o că tóte aceste sgomote n'aveaŭ nicĭ uă basă seriósă, că misiunea'ĭ de tutore 'ĭ dicta ca sĕ nu i se impue nimicŭ sentimentelorŭ eĭ, şi că putea fi liniscită.

Deară fiind că stăruințele luĭ Mihail se repetară, și că intr'uă seară, in međiŭ-loculŭ uneĭ adunărĭ numeróse, Helena 'lŭ vĕđu priimindŭ felicitațiunĭ ce i se adresaŭ relativŭ la viitórea luĭ căsătorie, juna fată deveni și maĭ îngrijată, și presimți că avea sĕ susție uă luptă teribilă in contra influențeĭ care protegia pe d. Sărăcescu, și care 'lŭ manținea in impertinentele séle speranțe. Uă a doua convorbire ce avu cu tutorele eĭ autorisă și mări temerile eĭ. D. Bogatescu 'șĭ schimbă de uă dată sistemul, și la primele cuvinte ale Heleneĭ asupra d-luĭ Sărăcescu el'ĭ respunse că o epitropisită trebuie sĕ asculte ca uă fiică, și sĕ se supuie pe deplin hotărârilorŭ omuluĭ pe care legea 'ĭ da ca tată. Fĕră însă a precisa ceva, d. Bogatescu dete Heleneĭ a ințelege că, in tóte casurile, făcea reŭ sĕ respingă uă unire fórte honorabilă ce părea a dori d. Sărăcescu; și dupĕ acésta, tutorele făcu asupra juneluĭ un portret din cele maĭ avantagióse.

Pe când Helena, înfricoșată de acéstă schimbare ce se manifestase in spiritulŭ tutoreluĭ eĭ, combătea cu tóte forcia ce'ĭ da repulsiunea ce resimțea pentru d. Sărăcescu; Pe când ea încerca chiar de a aminti cu sfială, și cu cuvinte alese și propriĭ in

asemenea imprejurare, că ânima eĭ nu'ĭ maĭ aparţinea, şi că era dată altuia de mult âncă: „Aceluia pe care 'lŭ cunoşcĭ“ adăogase ea, maĭ incetişorŭ, vedênd nuoriĭ de mânie, ce se urcaŭ pe facia tutoreluĭ eĭ; acesta, dreptŭ rĕspuns, la tóte rugămintele stăruitóre ale eĭ şi cu tóte lacrimile care o înecaŭ 'ĭ ḑise cu mânie:

— Lasĕ-mĕ in pace, aceste afacerĭ nu mĕ privescŭ, socia mea s'a însărcinat cu viitorul teŭ, sciĭ bine cât îĭ eşcĭ de scumpă, şi aĭ fi uă ingrată, décă aĭ recunóşte atât de rĕŭ îngrijirile cu care te încungiură.

Helena plecă capul, ea rĕmase singură spre a se lupta in contra destinuluĭ eĭ.

Chiar a doua ḑi, puţin 'nainte de seară, dupĕ uă convorbire ce avusese cu sociulŭ eĭ, dómna Bogatescu anunciă Heleneĭ că d. Mihail Sărăcescu o ceruse in căsătorie şi fiind, că acéstă căsătorie era maĭ presus de tóte dorinţele, şi conveninţele d. Bogatescu rĕspunsese juneluĭ că primea cererea in numele epitropisiteĭ sélle, şi că va face ast-felŭ ca sĕ scurteze întârzierea formalităţilor, pentru ca căsătoria sĕ se pótă face înainte de plecarea lor la ţéră.

D. Sărăcescu, din parte'ĭ sigurŭ de promisiunea

d-luĭ Bogatescu, şi protegiat de socia acestuia, se ocupă de Helena cu maĭ multă stăruinţă de cât tot-d'a-una. In tóte ḑilele 'ĭ ḑicea cuvinte galante, 'ĭ aducea buchete, 'ĭ dedica poesiĭ, ceea ce făcea pe Helena şi maĭ nefericită. Déră, vĕḑĕnd că uă luptă pe facia, ar fi fără folos in contra acelora cariĭ voiaŭ sĕ impună opiniuneĭ séle, Helena părea a fi luat uă otărâre, şi deveni maĭ liniştită; ânsă era acea linişte amăgitóre, sub care se ascunde uă otărâre nestrămutată.

Acéstă resemnaţiune aparintă a Heleneĭ, in locŭ de a satisface pe d-na Bogatescu, o îngrija din contra, precum ingrijea din parte'ĭ pe d. Sărăcescu, care nu se incelasc niciĭ uă-dată asupra natureĭ sentimentelor ce inspira Heleneĭ, déră el nu se înfricoşa de dênsele; căcĭ, pentru dênsul, questiunea de interes era mult maĭ presus de questiunea consciinţeĭ. Numaĭ, precum am ḑis'o, atitudinea Heleneĭ in timpul preparativelor aceşteĭ căsătoriĭ, a căreia celebrare se grăbea, dedeaŭ aprehensiunĭ vagĭ luĭ Mihail. Cu acea presimţire ce se dobândeşte in óre-care ocasiunĭ, i se părea că grave evenimente aŭ sĕ se ridice intre el şi juna fată, şi că acele evenimente aŭ sĕ nimicească tóte speran-

ţele séle de vanitate şi de avere. Elŭ 'şĭ arătă temerile protectriceĭ sélle, d-neĭ Bogatescu.

— Ia lasă, Mihalache! 'ĭ respunse d-na Bogatescu; nu eşcĭ raţionabilŭ, şi temerile d-télle sunt copilăriĭ! Căsătoria d-télle este otărâtă, epocha celebrăriĭ eĭ este fixată, ea se va implini; cine o va putea opri? voinţa Heleneĭ este fără potere, şi ea a înţeles acesta, de óre-ce s'a supus dorinţelor tutoreluĭ eĭ, care, o scii, nu face de cât ceea ce voescŭ.

— Déră, dómnă, rĕspunse Mihalache, domnişóra Helena nu mĕ iubeşte; şi acea resemnaţiune de care 'mĭ vorbeştĭ este póte încă ceva maĭ periculos pentru mine de cât uă resistinţă decisă. Am studiat caracterul acesteĭ june fete, şi mi se pare a fi observat că cunóşce la unŭ grad fórte inalt sciinţa disimulaţiuneĭ, care, la femeĭ, şi cu osebire la naturele sfiiciόse, atinge totŭ-d'a-una proporţiunele geniuluĭ.

— Déră in fine, ce conchizĭ? şi la ce tindŭ tóte cuvintele d-télle?

— Conchid, dómnă, rĕspunse Mihalache, că epitropisita d-télle are in capŭ vre-unŭ projectŭ a căruĭ resultatŭ nu va isbucni de cât in momentul in care nu'lŭ vom maĭ putea conjura..... Şi, de tre-

buie sĕ vĕ spunŭ totulŭ, credŭ că acéstă antipatiă ce domnişóra Helena are in contră 'mĭ isvoreşce din stima ce ea resimte pentru unŭ altul.

— Ce póte intemeia uă asemenea bănuială! ḑise dómna Bogatescu.

— Nu daţĭ cuvintelor mele unŭ alt sens de cât acela ce aŭ in realitate, dómnă, rĕspunse Mihalache. Am v'o repetŭ, bănuielĭ, dér curat morale. Numaĭ, experienţa ce in alte ocasiunĭ, am putut face in asemenea inprejurărĭ, m'ar face sĕ afirm că âncĕ şi astă-ḑĭ am dreptate in presimţirile mele, trebuie sĕ am, unŭ rival! déră unde'ĭ? cine e elŭ? iată ceea ce nu ştiŭ, şi ceea ce nicĭ voescŭ sĕ sciŭ, adăogă Mihalache, inchinându-se inaintea d-neĭ Bogatescu cu unŭ suris afectat.

— Şi când aĭ avea dreptate in bănuielele d-télle curióse şi nejustificate, ḑise d-na Bogatescu, aceasta ar schimba óre otărârile d-télle? Ce maĭ lucru! vre unŭ amorŭ de pensionŭ; maĭ puţin âncă, o fantasie imaginară, vre-uă idilă de acele care inflorescŭ in ânima adolescenţilor! Fiveĭ-óre gelos de unŭ ideal vagŭ?

Mihalache surise cu unŭ aerŭ de înduoială, şi aruncă asupra d-neĭ Bogatescu uă privire care păru a o mira.

— Maĭ puţine ocolirĭ, domnule! ḑise ea, şi fără a maĭ intârḑia viuo'ţĭ la scopŭ; ce şciĭ despre domnişóra Helena?

— N'am nimic de adăogat la cele ce am ḑis, rĕspunse Mihalache; şi dupe ce salută cu umilinţă pe dómna Bogatescu, elŭ eşi.

— Ce însemneaḑă aceasta? ḑise d-na Bogatescu; şi trase clopoţelul ca sĕ vie una din femeile eĭ.

— Tinco, 'ĭ ḑise ea, rógă pe domnisóra Helera se vie la mine.

Dupe cincĭ minute, servitórea se intórse:

— Domnişóra a eşit, ḑise ea.

— A eşit! ḑise d-na Bogatescu. Singură, ciudat lucru! tocmaĭ in momentul când trebuia sĕ intre in salonŭ! Ce va sĕ ḑică asta? Şi in prada uneĭ ingrijirĭ crescênde, ea se 'ndreptă spre camera sociuluĭ eĭ.

IV

INTRIGA

Pe când d-na Bogatescu 'şĭ părăsea apartamentul spre a se duce la sociul eĭ, un servitor occupat cu nişte prăjiturĭ pentru acea seară, o dări când bătea la uşa cabinetuluĭ d-luĭ Bogatescu.

— Cuconu nu este acasă, dise servitorul închinîndu-se adânc înnaintea stăpânei séle.

Ea se opri unŭ moment surprinsă; apoĭ audind sgomot in camera in care se pregătea a intra, ea dise servitoruluĭ:

— Boeru s'a întorsŭ; 'lŭ audŭ vorbind.

— Cuconu este in adevĕrŭ acasă, dise servitorul puţin încurcat; déră doreşce a fi singur, el a ordonat sĕ nu intre nimenĭ.

Dómna Bogatescu lovi cu piciorul parchetul, cu uă nerăbdare care nu era sĕ întârdie de a deveni

mânie; déră doue séŭ treĭ minute de gândire rece potoliră fisionomia'ĭ mâniósă. Ea părăsi déră anticameră ḑicând servitoruluĭ sociuluĭ eĭ:

— Se viĭ ca să mă insciințezĭ, indată ce boeru va fi liberŭ.

— Ce va să ḑică acésta? murmură ea incetişorŭ; d. Bogatescu închisŭ in camera luĭ, in convorbire secretă cu primulŭ seŭ lacheŭ, căcĭ el era in adevĕrŭ; 'ĭ am recunoscut vocea; şi sunt sigură că am auḑit pronunciându-se numele de Costică.... Ce vor fi vorbind óre de dênsul? E ceva ce mi se ascunde, de sigurŭ...... Déră vréŭ sĕ sciŭ tot, adăogă d-na Bogatescu cu un gest şi unŭ accent de otărâre suverană...... Şi, eşind din camera eĭ cu paşĭ discrețĭ, ea profită de disposițiunea apartamentuluĭ, ajunse prin coridóre la o a doua uşă care da in cabinetulŭ in care sociulŭ eĭ era, precum presupusese, in convorbire cu primul sĕŭ lacheŭ Pe vêrful picerelor reḑemênd capul de uşa cabinetuluĭ, privind cu ochiĭ pretutindenĭ şi ascultând cu urechile, d-na Bogatescu n'auḑi maĭ ânteiŭ de cât vocĭ indistincte şi cuvinte descusute a căror sens nu'lŭ putea ințelege. Numaĭ din temp in temp se audea unŭ nume care îndouia curiositatea eĭ; şi dupe cincĭ

minute, de şi aceia cari vorbeaŭ nu'şĭ rădicaseră vocea, d-na Bogatescu, deja deprinsă, nu perdu nicĭ unul din cuvintele lor.

— Ha! Ha! ḑise ea, auḑindŭ pe sociul eĭ care vorbea lacheuluĭ..... Michail nu s'a înşelat, se conspiră...... in contra mea;.... Déră inainte de uă oră, voiŭ fi stabilit uă contra-mină.

— Cel maĭ mare secret şi cele maĭ marĭ precauţiunĭ, ḑicea d-nu Bogatescu;..... ca nimenĭ din lume sĕ nu pótă afla ceea ce am de gândŭ!

— Fiţĭ liniştiţiĭ, boerule, rĕspunse George, bătrânul servitore, décă nu trebue de cât discreţiune şi prudinţă pentru ca lucrul sĕ pótă reuşi, suntem sigurĭ de victorie.

— Aşa déră, astă-seară,..... după ce tótă lumea va fi plecatŭ,...... 'mĭ veĭ aduce uă birjă in colţul stradeĭ.

— Totul va fi pregătit, boerule; numaĭ, fiind că ora, in care lumea are sĕ vină, sĕ apropie, şi că nu vĕ voiŭ maĭ putea vorbi in tot timpul sereĭ,..... cred că aţĭ face bine sĕ'mĭ daţĭ acum epistola ce trebue sĕ ducŭ..... O voiŭ duce o numaĭ de cât însu'mĭ la adresa eĭ, şi voiŭ avea la moment un rĕspuns sigurŭ.

— Aĭ dreptate, ḑise d. Bogatescu, voiŭ scrie acea epistolă, şi'ţĭ o voiŭ încredinţa.

Se făcu atuncĭ unŭ moment de tăcere, in tempul căruia d-na Bogatescu nu auḑi de cât sgomotul unuĭ condeiŭ care sgâria pe chârtie.

— Cuĭ scrie sociulŭ meŭ? gândea ea, a căreia impaciinţă şi curiositate, de uă potrivă iritate, ajungeaŭ gradatŭ la cel maĭ inaltŭ gradŭ, ... Am sosit prea tâḑiŭ, ḑise ea bătênd din picior cu pericolul de a trăda presinţa eĭ, 'mĭ ar trebui cel puţin doue ore pentru a înţelege ceva din aceste bucăţĭ de conversaţiune ce am auḑit. Cuvêntul aceşteĭ enigme misteriόse trebuie sĕ fie in acea epistolă.... ce are s'o ducă George..... Oh! acea epistolă, trebuie s'o am..... Déră cum s'o dobăndesc?

Auḑind deschiḑêndu-se uşa opusă aceleia la care ea era la pêndă, d na Bogatescu presupuse că servitorul sociuluĭ eĭ eşise, şi că acesta era singur. Spre a fi maĭ sigură, ea se uită prin brόsca uşeĭ, şi ḑări pe d. Bogatescu, care era in adevĕr singur, şeḑênd in facia uneĭ mese, cu capul intre mânĭ, şi care luase uă atitudine meditativă şi desolată. De uă-dată el se sculă, şi se lovi pe frunte ḑicêndŭ:

— Sărman copil!.... sărman copilŭ! Dumnezeul meŭ!.... dumnezeulŭ meŭ!....

— Haĭde, ḑise d-na Bogatescu, âncă uă reacţiune ce voiŭ avea a combate..... Din fericire seara de astă-ḑĭ 'mĭ oferă meḑiile pentru aceasta. Deră sociulŭ meŭ a luat uă otărâre..... elŭ spune numaĭ cuvinte... el are sĕ facă fapte de astă-dată.. Sĕ ne ferimŭ.... Şi maĭ întêiŭ acea epistolă.... trebuie cu orĭ-ce chipŭ s'o am.

Tot atât de încetişor precum venise, d-na Bogatescu se retrase in apartamentele séle. Trecênd prin anticameră, ea regăsi pe servitorele care puçin maĭ nainte o oprise d'a intra la sociul eĭ.

— George e aci? întrebă ea.

— Cred că da, cuconiţă se pregătesce sĕ plece; Boerul 'lŭ trimite unde-va.

— Iĭ veĭ spune sĕ vie pe la mine înainte d'a pleca; am sĕ'ĭ ḑicŭ ceva.

— Bine cuconiţă, ḑise servitorul închinându-se.

— Dupĕ ce reintră in camera eĭ, d-na Bogatescu se aşeḑă pe unŭ fotoliŭ, inaintea uneĭ meşcióre şi scrise îngrabă unŭ bilet modisteĭ séle.

— M'aţĭ chiemat cuconiţă? ḑise George intrând?

— Ah! tu eşcĭ George, ḑise d-na Bogatescu. Plecĭ pentru vre o afacere a boeruluĭ.

— Da, cuconiţă.

D-na Bogatescu aruncă uă privire repede spre a vedea décă cum-va servitorul sociului eĭ n'avea in mânĭ acea faĭmósă epistolă, care o îngrijea atât de mult.

George avea mânele góle?

— Mergĭ departe, George?

— La banchierulŭ cuconuluĭ.

Ah! in strada Carol I..... Minunat......

Am o epistolă fórte grabnică pentru modista mea care şéde in podulŭ Mogoşóeĭ,.... o veĭ duce in acelaşŭ timpŭ.

— Bucuros, cuconiţă, rĕspunse George stăpâneĭ séle, care'ĭ dete ce scrisese.

— Pleacă, ḑise ea

Când d-na Bogatescu rĕmase singură, ea sună şi Tinca alergă.

—Tinco 'ĭ ḑise ea, ascultă bine ceea ce vroescŭ a'ţĭ ḑice.... Sĕ te imbracĭ, şi sĕ fiĭ gata in anticameră, ca cum aĭ voi sĕ mergĭ unde-va. In cincĭ minute, veĭ vedea pe rĕndaşul Stan care se va găti se plece. El va avea sĕ ducă douĕ epistole..... Iĭ veĭ spune că te ducĭ spre dómna Bălaşa, şi că décă însărcinările ce are sunt in aceeaşĭ parte, le poţĭ îndeplini tu..... Stan e cam leneşŭ, şi va primi

bucuros sĕ profite de ocasiune, veĭ lua scrisorile ce are.... Veĭ pleca, şi te veĭ întórce peste uă oră aducându'mĭ ambele epistole.... Plécă... fiĭ discretă,... Sciĭ că sunt bună.

Tinca era uă fată inteligintă,... unŭ fel din acele subrete viclene care funcţioneaḑă in vechiul repertoriŭ ca rolurĭ de viclenie şi perfidie.... Ea nu făcu nicĭ uă objecţiune,.... şi se puse la postul eĭ,..... Dupĕ ce se depărţi de dînsa, d-na Bogatescu sună cu vioiciune.

Rândaşul Stan se presintă.

— Chiematĭ pe cineva cuconiţă?

— Da.... George a plecatŭ?

— Nu încă cuconiţă; el pune la cale cele trebuitóre in sala de mâncare,... Déră va pleca in dată.

— Rechiamă'lŭ... ḑise d-na Bogatescu.... Am sĕ'ĭ spun ceva,... te veĭ intórce cu elŭ.

Două secunde dupĕ aceea, ambiĭ servitorĭ intraŭ la stăpâna lorŭ.

— George, ḑise d-na Bogatescu lacheuluĭ sociuluĭ eĭ,... am uitat sĕ punŭ numĕrulŭ caseĭ de la modista mea.. Ea e de curêndŭ venită in Bucurescĭ şi n'aĭ fost nicĭ uă dată la dânsa, n'aĭ fi putut

s'o nimerescĭ. Inapoiază'mĭ epistola ca sĕ punŭ numĕrulŭ caseĭ.

George scóse machinalmente douĕ epistole din busunarulŭ seŭ . . . pe aceea a stăpâneĭ séle şi pe aceea a stăpânuluĭ seŭ. D-na Bogatescu luă unŭ condeiŭ şi adăogă numĕrulŭ, pe care nu'l pusese în adins spre a avea unŭ pretecstŭ d'a rechiema pe George.

Acéstă lacună indeplinită, ea redete epistola servitoreluĭ; déră, dêndu'ĭ-o in mână, ia 'şĭ aruncă ca din întâmplare, uă privire asupra penduleĭ care insemna nouĕ ore.

— Ah! ḑise ea, . . . ce târziŭ e!

— Tótă lumea are sĕ vie.

— Sunt deja trăsurĭ in curte, ḑise George.

— Déră cuconulŭ este in salon.

— Bine că'mĭ aduseĭ aminte, George, ḑise d-na Bogatescu . . . nu poţĭ pleca acumŭ . . Trebue să priveghedĭ sala de mâncare; . . . maĭ deunăḑĭ serviciulŭ a fostŭ fórte rĕŭ făcutŭ, pentru că nu eraĭ acasă . . . . Trebue neapĕratŭ sĕ rĕmâĭ. . . Epistola mea nu e aşa grabnică; o veĭ duce mâne.

— Déră cuconulŭ . . 'mĭ a recomandatŭ cu deosebire epistola către banchierulŭ seŭ. . . . Ea tra-